Checklist
nepnieuws

zwijsen
Sluit aan bij school

Herken jij nepnieuws?

De CHECK-lijst
Je leest een bericht en vraagt je af of het klopt. Eigenlijk wil je het delen, want het is nogal heftig of juist bizar nieuws. Voor je iets deelt, is het echter handig om te controleren of het bericht klopt.

Controleer de bron: van wie komt het bericht? Scrol met je muis over de foto of het bericht. Wat vind je allemaal over de bron? Als een bron betrouwbaar is, vind je dat makkelijk terug. Is het een vage site of kun je verder niets vinden? Dan is het misschien wel een site die alleen is opgericht om nepberichten te verspreiden. Bijvoorbeeld: als KLM een reis wil weggeven, doen ze dat via hun eigen pagina. Als de pagina 'Wineenvliegreismetons' heet, dan is het hoogstwaarschijnlijk een nepaccount.

Hoax-berichten zijn 'dringende' berichten die mensen vaak massaal delen: een waarschuwing voor computervirussen, een bedelactie voor geld of een complottheorie. In zo'n bericht staat vaak dat je het zoveel mogelijk moet delen en dat er iets ergs gebeurt als je dat niet doet. De afzender is onduidelijk. En staat er in dat je het bericht moet kopiëren en op je eigen pagina moet zetten? Ook dan geldt: controleer de bron. Kijk ook goed naar de datum van het bericht. Vaak worden oude berichten opeens weer verspreid, omdat mensen alleen maar de kop lezen en het dan al delen.

En wat er toen gebeurde, geloof je niet … Dit is clickbait. Met een sensationele titel hoopt de verspreider van het bericht dat jij erop klikt. Dan kom je vaak op een site terecht waarop je iets moet kopen of waar helemaal niets staat over het bericht waarop je dacht te klikken. Dit doen mensen of bedrijven, omdat ze geld verdienen aan dit soort kliks. Lees ook nooit alleen maar de kop boven een artikel, maar kijk eerst of er meer staat.

Check het internet als je niet zeker weet of iets klopt. Zoek meer berichten over wat je gelezen hebt. Stel dat je iets leest over een UFO. Dan kun je googelen op UFO, de datum waarop dit gebeurd zou zijn, landing, aarde. Want als het bericht echt is, dan zullen er heel veel betrouwbare sites zijn die hier ook over zullen schrijven. Kun je niets vinden? Dan weet je dat het nepnieuws was. Helaas, geen UFO's vandaag!

Klik nooit op win-acties of like-acties die te goed lijken om waar te zijn. 'Wij hebben nog 100 iPhones over en verloten deze daarom! Like en deel deze pagina!' Eh… 100 iPhones maal gemiddeld 600 euro = 60.000 euro weggeven? Nee, dat is natuurlijk nep! Zo'n bericht komt vaak van een nepaccount om likes te verzamelen. Want een pagina met veel likes, kan verkocht worden aan een bedrijf dat die pagina voor zijn eigen activiteiten wil gebruiken. Lijkt iets dus te goed om waar te zijn? Dan is het waarschijnlijk ook gewoon niet waar. Ook hier geldt; controleer het eerst voordat je iets deelt.

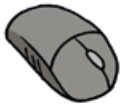

© Uitgeverij Zwijsen B.V. Tilburg, 2020

Checklist
nepnieuws

zwijsen
Sluit aan bij school

Dus

1. **lees het hele bericht en niet alleen de kop.**
2. **controleer de bron: van wie is het (oorspronkelijke) bericht afkomstig?**
3. **welke bronnen zijn er nog meer gebruikt? Controleer deze ook.**
4. **controleer de datum van het bericht.**
5. **ga online op zoek naar andere artikelen of sites over het bericht.**
6. **is iets te mooi om waar te zijn? Dan eerst verder googelen of het klopt.**
7. **delen = eerst denken.**

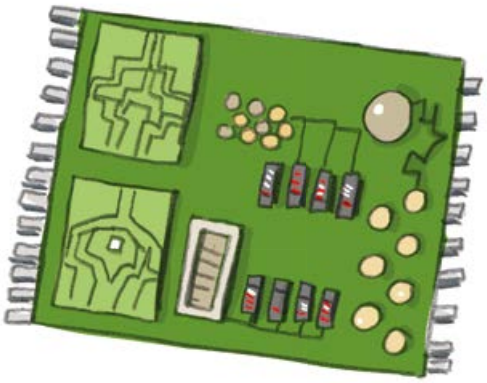

Tip

Vraag jezelf af wat het belang is dat iemand heeft bij het publiceren van een bericht. Waarom moet iedereen dit lezen, wat wil de persoon of organisatie achter het bericht er mee bereiken? Denk vervolgens ook na over waarom jij het wilt delen. Wat wil jij ermee bereiken? Bedenk dat je vrienden kunnen denken dat het bericht wel moet kloppen, als jij het deelt of liket.

Bullshit Detector

Als je een kampioen bent in het herkennen van Fake News, heb je een Bullshit Detector ontwikkeld, een feilloos gevoel van onzin. Daar ga je je hele leven baat bij hebt hebben. Maar pas op: schiet niet door, je kunt ook té kritisch zijn. Probeer ook een Context King of Context Queen te zijn. In fake news kan namelijk toch een kern van waarheid zitten en aan echt nieuws kunnen toch ook vreemde kantjes zitten. Heb altijd oog voor de context.

© Uitgeverij Zwijsen B.V. Tilburg, 2020 · Bij de serie *Lees je digiwijs*
Tekst: Marlies Slegers · Beeld: Richard Verschraagen, Emma Ringelding en Marloes de Vries